

Blue Soap Bubble by Joseph Cornell 1949 - 1950
Built. 24,5 x 30,5 x 9,6 cm
Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid

Memory boxes

Museo Nacional Thyssen-Bornemisza en colaboración con los Centros Municipales de Mayores del distrito Centro de Madrid.

**THYSSEN-
BORNEMISZA**
MUSEO NACIONAL

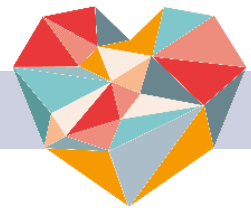

Dementia
in Cultural Mediation

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

De activiteit

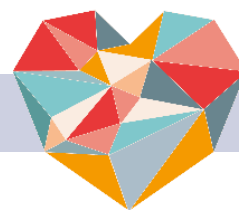
Titel van de activiteit

Herinneringen bouwen. "Memory boxes":
Onze ervaringen als een immateriële schat.

Samenvatting

Geïnspireerd door het kunstwerk *Blue Soap Bubble* van Joseph Cornell hebben we personen uit centra voor ouderen, verbonden aan geheugen-groepen, gevraagd om hun eigen symbolische geheugenruimten te creëren. Het resultaat: een reeks kleine musea van hun leven die visuele gedichten bleken te zijn. Net zoals het werk van Cornell overstijgen ze de reële ruimte, als metaforen vol leven, poëzie en menselijkheid.

Inhoud

Doelgroep

Mensen met lichte dementie of mensen met dementie en hun mantelzorgers.

Doel

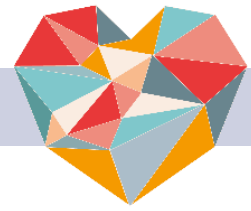
Het hoofddoel van de activiteit is de waardering voor de ervaringen van mensen te verhogen en dat door hun persoonlijke herinneringen en ervaringen als immaterieel erfgoed te benaderen: als een schat die bewaard en gewaardeerd moet worden. Voorts beogen we:

- Deelnemers bewust te maken van de waarde van hun leven en herinneringen.
- Netwerken tot stand te brengen tussen sociale en culturele instellingen met het oog op de sociale participatie en zichtbaarheid van en waardering voor ouderen.

Partners

Het betreft een eenvoudige activiteit die individueel kan worden uitgevoerd. Als men wil dat de activiteit een bredere weerklink vindt, is het niettemin raadzaam om samenwerking te zoeken met culturele- of onderwijsinstellingen die een openbare ruimte hebben en de resultaten van de activiteit kunnen tentoonstellen, zoals: musea, bibliotheken, culturele centra, onderwijscentra,...

In ons geval werd het project georganiseerd als een samenwerking tussen de educatie-afdeling van het Thyssen-Bornemisza Nationaal Museum en de Gemeentelijke Centra voor Ouderen van het Centrale District van Madrid, en als een intergenerationeel initiatief, in samenwerking met leerlingen van middelbare scholen uit het centrum van Madrid. Het project kreeg zichtbaarheid in het museum ter gelegenheid van de Internationale Dag van het Museum.

Locatie

Het maken van de dozen kan gebeuren in een binnenruimte (de grootte van een atelier). Voorafgaand moeten de vitale verhalen verzameld worden, die we verbinden met onze favoriete, kleine voorwerpen.

Zodra de voorwerpen en hun betekenissen geselecteerd zijn, gaan we over tot het decoreren van de dozen die als kijkdozen zullen dienen. In ons geval maakten we schoendozen die we versierden door ze te bekleden met verschillende soorten bedrukt papier (naargelang de smaak van elke deelnemer).

Ten slotte worden de voorwerpen met plakband in de dozen bevestigd. We letten erop dat we de voorwerpen hierbij niet beschadigen, zodat ze na de tentoonstelling teruggegeven en bewaard kunnen worden.

Aandachtspunten:

- Naar onze ervaring bestaat de groep idealiter uit 10 tot 15 personen.
- De ruimtes van de gemeentelijke centra voor ouderen, waar verschillende workshops konden doorgaan, en ook de atelier-ruimte's van museum stelden ons in staat om te werken in ruimtes, reeds voorzien van tafels, stoelen en werkmateriaal voor de activiteit.
- Gezien wij werkten met een groep ouderen die in het centrum van de stad waar de gemeentelijke centra voor ouderen en het museum gevestigd zijn wonen, kwamen de deelnemers op eigen kracht naar de activiteit.
- Zowel het museum als de Gemeentelijke Centra voor Ouderen had ruimtes die voldeden aan alle fysieke toegankelijkheidsnormen.
- Het benodigde materiaal is eenvoudig: schriften en pennen om de verhalen bij de kleine voorwerpen te verzamelen of, als dat niet mogelijk is, een recorder om het verhaal mondeling op te nemen, dozen om de voorwerpen in uit te stallen en materiaal voor de decoratie.

Dag, tijd & tijdsduur

De dag en het tijdstip van de activiteit zijn flexibel, in ons geval kwamen we een paar middagen per week bijeen (volgens het schema van de workshops beeldende kunst van de Gemeentelijke Centra voor Ouderen). Tijdens de eerste sessie, in het museum, pratten we over voorwerpen en herinneringen. Daarna werd de activiteit uitgelegd, en werden de persoonlijke voorwerpen, die de deelnemers in hun doos wensten tentoon te stellen, geselecteerd. Daarna werd dit gedeeld in de groep. Tijdens een tweede sessie in de Gemeentelijke Centra voor Ouderen werden de voorwerpen verzameld, en werd de vitrine-does versierd. Tijdens een derde sessie werd de tentoonstelling samengesteld, en maakten we informatieve fiches voor elk van de tentoongestelde stukken.

Onze ervaring is dat je voor deze activiteit minimum drie sessies van ongeveer twee uur per sessie moet voorzien. Gezien deze actie deel uitmaakte van een bredere samenwerking rond het geheugen als erfgoed, werden in ons geval meer sessies en ook aanvullende activiteiten georganiseerd en gepresenteerd tijdens de Internationale Museumdag in het Thyssen Nationaal Museum in Madrid. Die dag is het museum gratis toegankelijk.

Voor deze activiteit konden we rekenen op de medewerking van het professionele team van de Gemeentelijke Centra voor Senioren (de facilitator, psycholoog, ergotherapeut, opvoeders) alsook op de steun en medewerking van het educatie-team van het museum.

Groepsgrootte

Het aantal deelnemers wordt bepaald door de autonomie en de ondersteuningsbehoeften die ze hebben. Hoe groter de behoefte aan ondersteuning, hoe minder deelnemers en hoe meer beroepskrachten of vrijwilligers er nodig zijn.

In ons geval bestond de groep van vijftien personen uit een meerderheid van mensen met lichte dementie. Ze werden begeleid door professionals en vrijwilligers uit de centra, en museum-professionals.

Organisatie & begeleiding

De organisatie en begeleiding zal afhangen van de ondersteuningsbehoeften. In ons geval werd het werk aanzienlijk vergemakkelijkt door de partnership met de Gemeentelijke Centra voor Bejaarden, gezien we gebruik konden maken van hun faciliteiten en vrijwilligersnetwerk.

Materialen & faciliteiten

De activiteit vereist (een) ontmoetingsruimte(s) met comfortabele stoelen en werktafels, recorders en creatief materiaal (verf, lijm, schaar, mesjes, plakband, papier...).

Kosten

Wij konden de activiteiten gratis aanbieden.

Badges

De deelnemers kenden elkaar van tevoren, daarom waren badges niet nodig. Wij zouden weliswaar sterk aanbevelen om badges te gebruiken, wanneer deelnemers elkaar niet kennen.

Aandenken

Na de tentoonstellings-activiteit kunnen de deelnemers hun herinneringsdozen en hun voorwerpen terug ophalen. We maken video's, die we op de website plaatsen, waarin de deelnemers over hun ervaringen getuigen.

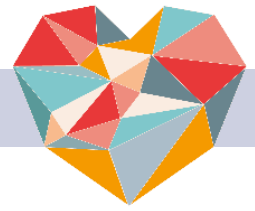
Na afloop

In ons geval werden de activiteit en de herinneringsdozen gedocumenteerd tijdens de Internationale Museumdag. Dat beeldmateriaal werd beschikbaar gesteld via de educatieve website van het museum.

<https://www.flickr.com/photos/educathyssen/albums/72157633441848307>

<https://www.educathyssen.org/museo-memorias>

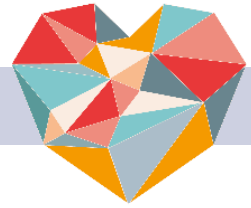
Communicatie

In ons geval gebruikten we de interne communicatie-kanalen van de Gemeentelijke Centra voor Bejaarden van het Centrale District van Madrid. We hebben gecommuniceerd met de verschillende workshop-groepen van het centrum.

Registratie

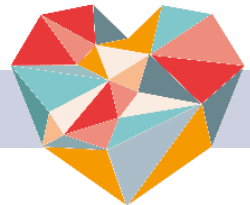
De recrutering van deelnemers werd intern georganiseerd, via de seniorencentra, er was dus geen registratie nodig.

Beschrijving & Programma

- Tijdens de eerste sessie in het museum introduceerden we het werk van Joseph Cornell, *Blue Soap Bubble*, en spraken we over voorwerpen die we bewaren en wat ze voor ons betekenen.
- In de volgende sessie (in het seniorencentrum) werden de dozen gemaakt, die als tentoonstellingsruimte voor de herinneringen dienden. De herinneringen die elke deelnemer wilde tentoonstellen werden erin geplaatst.
- In een derde sessie (in het seniorencentrum) werd een kleine museum-tentoonstelling van de dozen georganiseerd. De dozen werden opengesteld voor bezoekers, en de stukken werden gedocumenteerd: we maakten een kleine publicatie als aandenken voor de deelnemers, die ook geüpload en verspreid werd via de kanalen van het museum.
- Tijdens de sessies in het museum werd een klimaat van hartelijkheid en vertrouwen gecreëerd met de begeleiders; tijdens de sessies in de seniorencentra werd ruimte gevonden binnen hun drukke agenda's.
- De activiteit maakte deel uit van een uitgebreid programma over kunst en geheugen dat ook andere activiteiten omvatte, waaronder een tentoonstelling in één van de seniorencentra en een activiteitenprogramma op de Internationale Dag van het Museum in het museum.

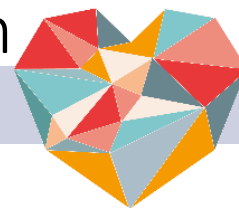
Evaluatie

De activiteit werd niet formeel geëvalueerd, maar er werd een informele debriefing gehouden met de deelnemers om hun indrukken over de ervaring te verzamelen.

Checklist, wanneer wat doen

Een maand voor de activiteit

- Organiseer een sessie waarin je praat over de kunstenaar, in dit geval Joseph Cornell, en over onze persoonlijke, kleine kostbaarste voorwerpen.

Twee weken voor de activiteit

- Verzamel en deel de persoonlijke voorwerpen van elke deelnemer, verzamel ook de verhalen en herinneringen bij de verschillende voorwerpen.

De week voor de activiteit

- Maak voor elke deelnemer een vitrinedoos, versier ze en plaats er de voorwerpen in..

De dag voor de activiteit

- Zoek de ruimte voor uw tentoonstelling, maak de fiches met het verhaal van de deelnemers en richt de tentoonstelling in als een klein museum.

Dag van de activiteit

- Inhuldiging van de tentoonstelling in aanwezigheid van familie en vrienden. De deelnemers/kunstenaars treden op als tentoonstellingsgidsen.

Corona

De activiteit werd uitgevoerd vóór de COVID-19-pandemie. We raden aan om de nodige veiligheidsmaatregelen te nemen, wanneer de activiteit herhaald of gerepliceerd zou worden.

Aandachtspunten

